

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet,
Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande
Minister
Ingrid Zetterman

Föredragande
Förvaltningschef
John Eriksson

Justerat
Omedelbart

Nr 38

Riksdagens justitieombudsmans begäran om utredning
gällande husrannsakan.

ÅLR 2024/256

56 Rk1

Landskapsregeringen har den 11 januari 2024 mottagit Riksdagens justitieombudsmans kanslis begäran om utredning och yttrande gällande husrannsakan.

Klaganden kritiserar Ålands polismyndighet för en utförd husrannsakan. Klaganden anser att husrannsakan bland annat stred mot proportionalitetsprincipen.

Med anledning av klagomålet och i enlighet med justitieombudsman Petri Jääskeläinens beslut uppmanas landskapsregeringen att inkomma med en utredning för prövning av klagomålet och inkomma med ett yttrande i saken.

Av utredningen ska särskilt framgå på vilket sätt man bedömde behovet av en husrannsakan? Fanns det indikationer eller uppgifter om missbruk av skjutvapnet eller att klaganden inte frivilligt kommer att överlämna skjutvapnet? Fanns det något hinder för att man per telefon eller annars kunde ha begärt klaganden att själv lämna in vapnet han inte längre hade tillstånd att inneha.

Även om polisen har haft grundad anledning att misstänka skjutvapenbrott och de formella grunderna för en husrannsakan har uppfyllts ska också bedömas ifall husrannsakan har varit oproportionell samt mot principen om minsta olägenhet och finkänslighetsprincipen som finns i 1 kap. 2 – 4 §§ tvångsmedelslagen.

Utredningen och yttrandet ska lämnas senast den 23 mars 2024.

Klagomålet

I klagomålet framför klaganden frågor angående polisens tillvägagångssätt vid en husrannsakan där ett vapen utan giltigt tillstånd beslagtogs. Klaganden ifrågasätter varför en husrannsakan genomfördes i stället för mildare åtgärder för att ta hand om vapnet och

varför ingen påminnelse gavs innan tillståndet gick ut. Dessutom kritiserar han hur husrannsakan utfördes och menar att poliserna var högljudda, vilket ledde till att känslig information delades med andra boende i byggnaden.

Klaganden ifrågasätter i klagomålet polisens agerande vid husrannsakan samt bristen på en påminnelse om det utgående tillståndet för vapnet. Klaganden önskar svar på flera frågor, inklusive hur polisen bedömde behovet av husrannsakan, om liknande händelser har inträffat tidigare och om polisens skyldighet att informera om utgångna vapentillstånd innan tvångsmedel används.

Polismyndighetens utlåtande

Landskapsregeringen har den 16 januari 2024 begärt utlåtande av Ålands polis-myndighet.

Ålands polismyndighet har inkommit med utredning den 16 februari 2024.

Av Ålands polismyndighets utlåtande framgår att de polismyndigheten har begärt en redogörelser av de poliser som varit inblandade i husrannsakan. Redogörelserna bifogas som bilagor till yttrandet.

Under tiden mellan klagandens begäran om granskning och polismyndighetens yttrande har det också avgjorts ett brottmål relaterat till händelsen. Domen i detta mål bifogas även som bilaga till yttrandet.

Ålands polismyndighets utredning är bilagd och gällande frågeställningarna i Riksdagens justitieombudsmans kanslis begäran om utredning och yttrande hänvisas till den.

Landskapsregeringens yttrande

Landskapsregeringen har den 11 januari 2024 mottagit Justitieombudsmannens begäran om utredning och yttrande gällande klagomålet angående husrannsakan utförd av Mariehamnspolisen. Klaganden ifrågasätter polisens agerande vid husrannsakan och menar att den stred mot proportionalitetsprincipen. Med anledning av detta uppmanas landskapsregeringen att utreda klagomålet och inkomma med ett yttrande senast den 22 mars 2024.

Polismyndigheten har bemött klagomålet och inkommit med utredning och utlåtande den 16 februari 2024. I sitt utlåtande beklagar polismyndigheten klagandens upplevelse men försvarar sitt agerande utifrån gällande lagstiftning och rutiner.

Landskapsregeringen konstaterar att polismyndigheten har beklagat klagandens upplevelse av händelsen, men utifrån klagoskriften och polismyndighetens utlåtande finner man ingen grund för att misstänka lagstridigt agerande från polisens sida.

Landskapsregeringen avstår från att göra en bedömning av lagligheten i polisens åtgärder avseende tvångsmedel med anledning av skjutvapenbrott, då detta faller under rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 22 och 27 pp. i självstyrelselagen (FFS1991/1144) för Åland. Högsta domstolen har i sitt avgörande 2021:83 konstaterat att rikets polisförvaltningsmyndigheter har behörighet att övervaka lagenligheten i Ålands

polismyndighets verksamhet till den del polismyndigheten sköter uppgifter som enligt självstyrelselagen för Åland hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

Sammanfattningsvis hänvisar landskapsregeringen till polismyndighetens utredning.
